

az eredeti névforma kellemetlen konnotációjának megszüntetését célzó eufemisztikus névváltoztatásnak ítélt (vö. óangol *bicce* 'szuka', 'ringyó', ugyanakkor óangol *micel* 'nagy'). Az eredeti névforma bükkfával benőtt magaslatra (vö. óangol *bēce* 'bükk' + *hyll* 'domb'), esetleg szukák által látogatott vagy vadászkutyák tenyésztésére szolgáló dombra utalhatott (125–133).

Beszámoló. A kötet rövid beszámolót tesz közzé a Brit és Ír Névtudományi Társaság (SNSBI) Glasgow-ban megrendezett 2013. évi, huszonkettedik tudományos konferenciájáról az elhangzott előadások és projektismertetőik címének, témájának felsorolásával (135–136).

Recenzió. A rovat az SNSBI első elnöke, W. F. H. NICOLAISEN névtani munkásságának legjelentősebb írásait tartalmazó tisztelegő kiadvány ismertetését közli (137–139).

Bibliográfia. A kötet a 2012-ben megjelent, Nagy-Britannia és Írország tulajdonneveivel (is) foglalkozó, főként angol, illetve kisebb részben német és svéd nyelvű történelmi, filológiai, névtani (az utóbbin belül általános kérdéseket tárgyaló, forrásanyagot megjelentető és módszertani témájú, valamint személy-, hely- és középkori irodalmi nevetek feldolgozó) kiadványok, tanulmányok, recenziók CAROLE HOUGH által összeállított bibliográfiájával zárul (141–150). Bekerült a bibliográfiába SLÍZ MARIANN-nak NICOLAISEN fent említett kötetét bemutató, a Névtani Értesítőben közzétett magyar nyelvű ismertetése is.

BÖLCSKEI ANDREA
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Rivista Italiana di Onomastica 20. (2014)

Főszerkesztő: ENZO CAFFARELLI. Società Editrice Romana – ItaliAteneo, Roma. 950 lap
(1. 466 lap, 2. 484 lap)

1. A RIO-n. ismét csaknem ezer oldalas 2014. évi tartalmát a rovatok szerint ismertetjük az alábbiakban, azzal a megjegyzéssel kezdve, hogy az 1995-ben meginduló folyóirat ebben az évben ünnepelte huszadik születésnapját.

2. **Tanulmányok, vitacikkek és kisebb közlemények.** Az összesen 23 tanulmány túlnyomó többsége olasz vonatkozású (olasz a szerzője és a témája is), írást közöl továbbá három spanyol és egy német szerző is. Tematikájukat illetően öt írás foglalkozik személynévtannal, nyolc helynévtannal, további öt a köznevelés különböző aspektusaival, és öt tanulmány témája sorolható a névtan egyéb területeihez. Feltűnően sok ezúttal az etimológiákkal foglalkozó közlemény, témáját illetően pedig újszerűnek mondható egy spanyol névszociológiai vizsgálat.

A személynevekről a következő tanulmányok értekeznek: M. MAXIA a szárd *Saragat* családnév etimológiájával kapcsolatos újabb feltételezéseit osztja meg az olvasóval (49–55); M. TASSO a fasizmus alatt a trieszti járásban kényszerrel megváltoztatott családnevekről értekezik (57–66); G. CRIMI a *Cimabue* ragadványnév értelmezéséhez ad javaslatot (67–75); W. SCHWEICKARD ezúttal az *Abbās* és a *Mu'ayyad* szócikkeket mutatja be készülő

köznevesülési szótárából, a Deonomasticon Italicumból (DI.; 95–96); R. CAPRINI megjegyzéseket fűz F. SESTITO nemrég megjelent, az 1450–1900 között Firenzében megkereszteltek utónevéről szóló könyvéhez (656–660).

A helynevekkel foglalkozó tanulmányok a következők: C. A. MASTRELLI a *Genga* helynév etimológiájáról ír (13–25); M. D. GORDÓN PERAL a birtokhatárookra utaló spanyol helynevekből von le következtetéseket (27–48); E. CAFFARELLI a *fratelli, sorelle* ’testvérek, fivérek, nővérek’ elemet tartalmazó, összesen 4500 utcanév (pl. *Via Fratelli Bandiera*) gyakoriságáról és földrajzi megoszlásáról ad áttekintést (169–174); S. RUHSTALLER azokat a spanyol helyneveket elemzi, amelyeket az idők folyamán a vándorok (*caminantes*) szociológiai csoportja alkotott meg (535–566); S. GRAZZINI a déli *Oscato* (579–588), G. BALDASSARE pedig a Brindisi járásban fekvő *San Dónaci* helynév etimológiáját (589–592) adja meg; M. TROVATO a szicíliai Alcamo helység utcanévanyagának áttekintése során arra a következtetésre jut, hogy a „személyesen megélt tér” berendezésénél (azaz elemeknek megnevezésénél) mind a mai napig fontos szerep jut a tájnyelvi elemeknek (593–614); O. LURATI a graubündeni (ol. *canton Grigioni*) *Mesolcina* helynév etimológiájának megoldására tesz újabb javaslatot (682–683).

A köznevesüléssel foglalkoznak a következő tanulmányok: R. L. NICHIL a személynévi eredetű *balilla* szó gazdag jelentéscsaládját mutatja be (97–139); P. D’ACHILLE az *ambaradan* ’zajos zűrzavar, földindulás’ köznévről, illetve a forrásául szolgáló etiópiai helynév kapcsolatát állítja írása középpontjába (142–151); R. RANDACCIO az olaszok számára „mitikus” *California* helynévnek az olaszban köznevesült, mára kihalt jelentéseit tekinti át (567–578); a DI. mintaszócikként korábban a RION.-ban bemutatott *Cicerone* ’Cicero’ szócikkhez kapcsolódva P. D’ACHILLE az ol. *cicerone* ’idegenvezető’ szó jelentéseit elemzi (648–655); E. CAFFARELLI a sajtónyelvből gyűjtött, személynév + ’szindróma’ elemmel létrehozott, az olaszban „járványszerűen terjedő” köznevesült szintagmákat (pl. *sindrome di Padre Pio*) vizsgálja (662–681).

Az „egyéb témák” kategóriájában Gianni Rodari írói névadási stratégiáiról ír R. RANDACCIO (77–94); A. ROSSEBASTIANO a torinói szállodanevekről ad történeti-nyelvészeti jellegű áttekintést (154–168); E. CAFFARELLI az autóneveket elemzi tipológiai szempontból (481–534); A. MAZZONE a *hostname*-eket, azaz a rendszergazdák által a számítógépeknek adott neveket elemzi és tipologizálja (615–645); R. MORANT a név alapján történő hátrányos megkülönböztetés veszélyéről ír (685–697).

Szemle (recenziók és ismertetések). A bemutató rovatok most is olyan gazdagok, hogy részletes ismertetésük e rövid beszámolóban lehetetlen. 27 terjedelmesebb könyvrecenzió és 6 további (szintén a recensens nevével is jelzett) tanulmányt ismertető íráson túl több tucat egyéni, illetve gyűjteményes kötet, szótár és névtani folyóirat tartalmával is megismerkedhetnek a RION. olvasói (a folyóirat régi gyakorlatának megfelelően ezen írások szerzőjének neve nincs feltüntetve).

Rendezvények. A rovat a 2013 áprilisa és 2017 nyara közötti időszakban a világ minden táján már lezajlott, illetve tervezett több tucatnyi névtani eseményről közöl beszámolót vagy előzetest. Az időrendben utolsónak említett esemény a Debreceni Egyetemen 2017. aug. 27. és szept. 1. között rendezendő XXVI. ICOS-kongresszus (846).

Folyamatban levő munkák. A rovatban több mint hetven, kisebb-nagyobb jelentőségű vagy hatókörű eseményről, tevékenységről számol be a főszerkesztő (329–352, 847–870). Kiemeljük közülük azt a rövid hírt, miszerint Németországban tervezik egy török utónévszótár összeállítását (867).

Névgyakorisági vizsgálatok. A kommentárokkal együtt több mint 50 oldalnyi (353–414), az anyakönyvi hivataloktól származó, táblázatokba rendezett gyakorisági adat ezúttal 13 nagy önkormányzat (Torino, Milánó, Velence, Trieszt, Bologna, Nápoly, Palermo stb.) utóneveit elemzi. E. CAFFARELLI e vizsgálatban összehasonlítja egyfelől az 50-es évek neveit a 2013-as listákban szereplőkkel, másfelől a 2013-as év összlakosságának és a 2012. év újszülötteinek az utóneveit. A tanulmány végén a szerző felsorolja és kommentálja a (hagyományhoz való ragaszkodásról is tanúskodó) mai listavezető neveket (*Andrea, Marco, Francesco, Giuseppe, Alessandro; Maria, Anna, Francesca, Laura, Paola* stb.), a bevándorlók leggyakoribb neveit (Torinóban, Milánóban, Bolognában, Firenzében és más városokban is az első 100 név között van a *Mohamed*, a további leggyakoribbak pedig: *Vasile, Gheorghe, Constantin* stb.), a 2012-ben bizonyos városokban egyáltalán nem adott (tehát kiveszöben lévő) neveket (*Giuseppa, Giuseppina, Angela, Rosa* stb.), illetve felvázolja a (nagyvárosok névadási szokásaitól irányított) várható tendenciákat is (várható a következő nevek gyakoribbá válása: *Viola, Bianca, Ginevra, Vittoria, Adele; Diego, Jacopo, Samuele/Samuel, Giulio, Gabriel, Daniel, Adam* stb.).

Széljegyzetek. A névadással, névváltoztatással, névhasználattal kapcsolatos kisebb fontosságú hírek, kuriózumok közül említésre méltó az az áttekintés (420–422), amely röviden összefoglalja néhány ország leggyakoribb utcaneveit. Itáliában az első a *Via Roma* (a 8100 önkormányzat területén összesen hétezer, a *Roma* elemet tartalmazó utca- és térenév fordul elő), de itt egyébként a híres emberekről elnevezett utcák a legtipikusabbak (gyakorisági sorrendben: *Garibaldi, Marconi, Mazzini, Dante, Cavour, Matteotti, Verdi, Aldo Moro*); Franciaország: *rue/place de l'Église, Grand Rue, rue du Moulin*; Spanyolország: *calle Mayor, calle Iglesia, calle Real, plaza Mayor*; Nagy-Britannia: *High Street, Station Road, Main Street* stb.; Németország: *Dorfstrasse, Hauptstrasse, Schulstrasse* stb.

Nekrológok. 2014-ben sajnos sok névtanos kollégától vett kényszerű búcsút a RION. Hosszabb nekrológ méltatta a magyar HAJDÚ MIHÁLY (429–430), a spanyol MANUEL ARIZA (427–428), ALBERT MANENT (916–918) és JOSEPH MARIA ALBAIGÉS (918–919), az olasz FRANCESCO MARIA CASOTTI (915), a lengyel ADAM ŚLAWOMIR GALA (920–921) és az ukrán DMITRO GRIGOROVICŲ BUČKO (921–922) munkásságát, eredményeit. Más rovatokban további hat tudósról szerepelnek rövidebb megemlékezések (J. MILES, 350; M. SEVILLA RODRÍGUEZ, 341; C. J. SPITTAL, 867; G. W. S. BARROW, 867; R. GERRITSEN, 868; P. ŠIMUNOVIĆ, 870).

A 2013. év (olasz vonatkozású) névtani bibliográfiája (879–914). 2014-ben is a RION. főszerkesztője, E. CAFFARELLI bizonyult a legtermékenyebb szerzőnek (31 tanulmánnyal). A külföldön publikált tanulmányok blokkjában magyar szerzőként két publikációval FÁBIÁN ZSUZSANNA (911) neve szerepel még e rovatban.

3. A folyóirat ismertett számának magyar vonatkozású részletei. A szemle rovatban szerepel a Névtani Értesítő 35. számának ismertetése (273–274). Az események rovatában beszámoló írja le a Nyelvtudományi Intézet honlapján elérhető, a közönséget is kiszolgáló megújult névportál (ezen belül elsősorban az utónévkereső) felépítését, működését (346–347). Ugyanebben a rovatban rövid leírás tudatja azt is, hogy 2014-ben SLÍZ MARIANN lett a Kiss Lajos-díj nyertese (861). A rendezvények rovatában a következő hírek láttak napvilágot: előzetes a 2014. november 20–21-én VÖRÖS FERENC által szervezett, A nyelvöldrajztól a névföldrajzig V. Interetnikus kapcsolatok című pozsonyi névtani konferenciáról (326–327); híradás a Károli Gáspár Református Egyetem, az ELTE

és a Magyar Nyelvtudományi Társaság által szervezett, 2014. szeptember 17-én megtartott 3. Névтан és terminológia konferenciáról (829), továbbá az ELTE-n 2014. szept. 29-én Hajdú Mihály emlékére rendezett Neveink világa című konferenciáról (833). Az ICOS 2017-ben Debrecenben megrendezendő kongresszusáról, TÓTH VALÉRIA nevének említésével, több helyen is beszámol a RION. (827, 845–846). A 2014-es glasgow-i ICOS-kongresszus magyar résztvevőinek neve és előadásuk címe a 821–825. oldalakon lehető fel.

FÁBIÁN ZSUZSANNA
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Onomastica 58. (2014)

Főszerkesztő: ALEKSANDRA CIEŚLIKOWA. Komitet Językoznawstwa Polskiej Akademii Nauk, Instytut Języka Polskiego PAN, Kraków. 458 lap

Az Onomastica 58. évfolyamában 5 megemlékezést, 26 tanulmányt, 10 recenziót és 4 konferenciabeszámolót olvashatunk. Ezeket az alábbiakban a rovatok sorrendjében haladva mutatom be.

Megemlékezések. A rovatban (5–32) N. VASZILJEVA a 2013-ban elhunyt Alekszandra Vasziljevna Szuperanszkajától vesz végső búcsút (5–9), I. JAROS pedig Sławomir Gala életét és munkásságát idézi fel (10–15). A 2014-ben eltávozott Władisław Lubaśról (16–22) és Maria Bobowska-Kowalskáról (29–32) A. CIEŚLIKOWA és M. MALEC, Andrzej Bańkowski pedig Z. BABIK (23–28) emlékezik meg.

Tanulmányok. A tanulmányok sorát R. MRÓZEK írása nyitja (33–66). A szerző az interdiszciplinaritás és a kutatási változatosság meghatározó tényezőit vizsgálja a névkutatás kapcsán. Kiemeli, hogy a lengyel és általában a szláv névkutatók többsége nem kötődik egyetlen nyelvészeti irányzathoz sem, szemléletüket a választott kutatási területnek és projekteknek megfelelően alakítják ki. M. HARVALÍK tanulmánya azokat a cseh névtanban jelentkező új megközelítésmódokat vizsgálja, melyeket a diszciplína egyéb tudományterületektől vesz át, kiegészítve a névkutatás „klasszikus módszereit” (67–77). A. GAŁKOWSKI a krematonimákkal (azaz kereskedelmi, gazdasági, politikai intézmények, szervezetek és tárgyak, termékek stb. neveivel) foglalkozó új névtani terület, a krematonomasztika névkutatásbeli helyzetét és területeit vizsgálja (79–88). H. GÓRNY a névalkotással, névkeletkezéssel kapcsolatos elméletek változását tekinti át a klasszikus nézetektől egészen a legutóbbi elméletekig (89–103). U. BIJAK tanulmányának középpontjában a névtani lexikológia és lexikográfia áll: a szerző kialakítja a lengyel névszótárak tipológiáját, külön figyelmet fordítva a helynévtárakra és az elektronikus névtárakra, valamint az ezek kapcsán felmerülő kérdésekre (pl. többjelentésű, azonos alakú és ellentétes jelentésű nevek kezelése) (105–123). M. RUTKIEWICZ-HANCZEWSKA a tulajdonnevek mentális lexikonjának struktúráját igyekszik leírni (125–140). A lexikon szerkezete az afázia esetén fellépő neurológiai eredetű rendellenességeknek, a megnevezések zavarának a vizsgálatával közvetlenül is tanulmányozható. U. WÓJCIK a névadási motivációval kapcsolatos kérdésekre igyekszik választ kapni lengyel helynevek diakrón szempontú